26ՆՃԸ ՍԷՆԷ Ն. 4751 1910 ՄԱՐՏ 3/16 ՉԱՐՇԸՆՊԻՀ 5 ՐԷՊԻ ՒԼ ԷՎՎԷԼ 1328)(3 ՄԱՐԹ 1326

30 ՓԱՐԱ

ՄԷՃՄՈՒԱԻ ԱԽՊԱՐ

30 ՓԱՐԱ

DIRECTION DU JOURNAL
MEDJMOUA-I-AHBAR
65, Grand'rue de Péra, Taxim, 65

ԱՊՈՆԷ ՇԷՐԱՅԻԹԸ		Սէնէլիկի	6 այլըգը
Իսթանպոլ իչին	Դուռուշ	60	35
Թաշրա իչին	»	85	45
Մէմալիքի էճնէպիյէ իչին	Ֆրանգ	20	10

ՉԱՐՇԱՆՊԱ ՎԷ ՃՈՒՄԱ ԻՐԹԷՍԻ
ԿԻՒՆԼԷՐԻ ՆԷՇՐ ՕԼՈՒՆՈՒՐ
Իլանաթ իչին այրըճա քավըլըր :

مجموعهٔ اخبار
بك اوغلى تقسيم جاده سى نومرو ٦٥

ՔԱՆԻ ՄԸ ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

Հայ-Կաթողիկէ Ազգ. Երեսփոխանաց ժողովներուն մէջ վերջերս վիճաբանութեանց նիւթ եղած կարեւոր խնդրոյն վրայ.

Երեք ամիսէ ի վեր հետաքրքրաբար կը հետեւիմք Ազգ. Երեսփ. Ժողովին նիստերուն և անդ մղուած հակաճառութեանց և վիճաբանութեանց* ի մասին Կաթողիկոս-Պատրիարքի ընտրութեան՝ առաջ կամ վերջ Ազգային Կանոնագրի վերաքննութեան և կամ վերայօրինման։ Նախ կարծեմք երեք ամիս այսքան երկար վիճաբանութիւնք ընելէ առաջ պէտք էր սա էական խնդիրը ուսումնասիրել և պարզել։ Այսինքն մենք պէ՞տք ենք Հռոմի հետ ըլլալ ու ոչ (avec Rome ou sans Rome)։

Միանգամ ընդ միշտ այն փափուկ և կենսական խնդիրը լուծելու համար պէտք ենք հաւկնալ թէ Հռոմ՝ մեր Հասարակութեան գոյութիւնը կը վտանգէ՞, յառաջադիմութեան արգելք մըն է, մեր ազգային-կրօնական ծիսից և աւանդութեանց ջնջումին կը փափաքի՞. վերջապէս զմեզ լատինականացման կը մղէ՞. Եթէ համոզուած ենք թէ այս չէ իրողութիւնը, այն ատեն պէտք ենք խոնարհաբար և լռջաբար հնազանդիլ Հռոմէն սրբուած քաղաքական հրահանգներուն խորհրդատուներուն և պատուէրներուն. հակառակ պարագային, Հռոմին առջեւ պէտք ենք ցցել ապագային հերձուածքի մը սպառնալիքը կամ վախը և եթէ նա չի վիջանի ընդունիլ մեր արդար պահանջմունքը, այն ատեն անջատիլ Հռոմէ և ունենալ մեր յատուկ Ազգային Եկեղեցին և Կղերը, ինչպէս Գաղղիացիք 1682ին ունեցան իրենց Կալլիքան եկեղեցին։ Արդ խնդրոյն այս վերջին լուծումը կարելի և դիւրին ըլլալէ շատ հեռու է ըստ իս, վասն զի չունինք ոչ բազմութիւն հասարակութեան, ոչ դրամական կարողութիւն և ոչ ալ անկախ, աչալուրջ ազգասէր և անձնուէր կղեր, —բացառութիւնները յարգելով—։ Ուստի եթէ Պատ. Ազգ. Երեսփ. ընդհանուր Նիստի մը մէջ նոյն վերոյիշեալ պարագաները ի նկատի առնուէին խնդիրը անմիջապէս և միանգամ ընդ միշտ կը լուծուէր և այսչափ անօգուտ և թանկագին ժամանակի կորուստ չէր ըլլար (sinic is money)։ Ցեառն Պատ. Ազգ. Երեսփոխանք և Ժողովուրդ, մեր խոնարհ կարծիքով, ունայն տեղ շատ մեծ կարեւորութիւն կուտան Նոր կանոնագրի մը յօրինման. կը կարծեն թէ այս նոր կանոնագիրը իբրեւ բժժանք մը Հասարակութիւնը ամեն վտանգէ, վեղծումներէ, անկանոնութիւններէ փրկելով, զայն յառաջադիմութեան և զարգացման փայլուն ճամբուն մէջ պիտի ուղղէ. բայց աւա՜ղ, չեն մտածեր որ ազգային յառաջդիմութիւնը կանոնագրի մը անաչառ գործադրութենէն կախում ունի։ Արդ կը հարցնեմք, Հասարակութեանս մէջ կը գտնուի՞ն բաւականաչափ թիւով անկախ, արդար, ուղղամիտ, անձնուէր և խղճի տէր ազգայինք, ըլլայ կղերական, ըլլայ աշխարհական, որոնք առանց նկատողութեան առնելու իրենց անձնական, ընտանեկան, քարեկամական շահերը և միմիայն յօգուտ ազգին, անկեղծաբար ի գործ դնեն կանոնագրի մը բոլոր տրամադրութիւնները. —մենք կը տարակուսինք, և տարաբախդաբար կը տեսնենք որ այն սակաւաթիւ անձինք որ վերոյիշեալ յատկութիւնները կը կրեն, այսօր չեն ուզեր մասնակցիլ ազգային ժողովներու, զզուած ազգային դարպասներէ և գձուձ անձնական շահերու համար ծագած սին խնդիրներէ. ուստի tant vaut la communauté tant vaut sa constitution. այս լաւ ըմբռնելու ենք և ինքզինքնիս խաբելու չենք. մեր շահը և պարտականութիւնը կը պահանջեն մեր քաղաքական-ազգային թերութիւնները ջանալ բառնալ եթէ ոչ ամբողջովին, ինչ որ կարելի չէ, գոնէ մածաւ մասամբ։

Վերջապէս կը տեսնեմք որ Ազգ. Պատ. Երեսփոխանք և Պատ. Հասարակութեան ամեն ինչ կը սպասեն Կ-Պատրիարքէն, կը կարծեն թէ խոհեմ, ուշիմ, հմուտ, քաղաքագէտ փղձի տէր Կ-Պատրիարք մը ընտրելով, ամեն պարտականութիւնին կատարած կ'ըլլան և այլ ոչինչ կը մնայ ընելիք. այսպիսի տղայական գաղափարներ մնուցանել ծիծաղելի է. վասն զի Նախ վերոյիշեալ բազմատեսակ ձիրքերով օժտեալ Կ-Պատրիարք մը գտնալ դժուար է, յետոյ այն՝ առանձինն գործելով ոչինչ է կարող ընել. նամանաւանդ մեծամեծ քաղաքական սխալներ գործելու վտանգի մէջ ինքզինքը կ'ենթարկէ՝ եթէ չունի իր մօտ զանազան ազգային լուրջ ժողովներ և ձեռնհաս յանձնախումբեր։

Արդ պէտք ենք գիտնալ որ հասարակութեան մը յառաջդիմութիւնը և զարգացումը, ըլլայ բարոյական, ըլլայ նիւթական, կախումն ունի նուազ իր լաւ Պատրիարքի մը ընտրութենէն քան իր տնտեսական և առեւտրական վիճակէն. հետեւաբար իր մտաւորական և հոգեբանական կացութենէն։ Ցաւալի է ըսել թէ Հասարակութեանս Ներկայ վիճակը շատ դառն է։ Տգիտութիւնն, չքաւորութիւնն, պառակտումն և նախանձ և անհամաձայնութիւնն միահամուռ կը տիրեն մեր մէջ. ուստի եթէ կ'ուզենք յառաջադիմել և զարգանալ, յաջողաբար կռուիլ մեր մրցակիցներուն հետ, բարոյական և գործնական ասպարէզին մէջ, նախանձելի դիրք մը գրաւել միւս հասարակութեանց մօտ, պէտք ենք առանց ժամանակ կորսնցնելու դպրոցներ բանալ և հոն ըստ դարուս պահանջումներուն մեր զաւակաց լաւ ուսմունք, կրթութիւն և դաստիարակութիւն տալ, ժողովներ գումարել պատուաւոր, գիտուն և մանաւանդ ազգայիններէ և անդ դասախօսութիւններ ընել, Տաճկաստանի ներկայ վիճակը շահագրգռող զանազան նիւթերու վրայ, համերաշխութիւն քարոզել, արժանիք գնահատել գիտնալ, եւն եւն։ Վերջապէս լուսաբանել և օգտուիլ մեր ուսեալ ազգայիններէ, և անձնական խնդիրները մէկդի թողլով և միշտ ընդհանուրին շահը ի նկատի առնելով ըստ այնմ վարուիլ և գործել՝ եթէ կ'ուզեմք խուսափիլ այն մօտալուտ վտանգէ որ կը սպառնայ մեր գոյութեան իսկ. Իցի՜ւ թէ այս ահազանգը անապատին մէջ հնչեցուած չըլլանք. — Soyons pragmatistes։

ՀԱՅ-ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՄԸ

ԳՐԱՒՈՐ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆՔ

ՏԱՂԱՆԴԱՒՈՐ ՀԵՂԻՆԱԿ ՄԸ

ԳՆՊ. Ն. Վ. ՅՊԱՂՏԻՆԵԱՆ

Ա.

Ահաւոր թիւ մը կը կազմեն այն հրատարակութիւններն որք ուղղակի կամ անուղղակի ժողովրդոց հոգին կ'սպաննեն՝ կրօնք ու բարոյական անխղճօրէն թշնամանելով։ Ժամանակ մը կար ուր կը գրէին մարդիկ ի յարգանս ճշմարտութեան. այսօր շատեր գրիչ կը շարժեն ըսելու համար ամեն ինչ բաց ի ճշմարտութենէ։ Եւ ինչ որ անսահմանապէս սխալ և դատապարտելի է, այն է թէ ո՛չ միայն կ'ատեն ու կը ժխտեն գերբնական կարգի ճշմարտութիւններն, այլ նոյն իսկ բնական կարգի, բանականութեան և պատմութեան ամենէն պայծառ ստուգութիւններն և ակներեւ իրողութիւններ։ Եւ մինչ բնութեան մէջ կարգ և ներդաշնակութիւն կը տիրեն տիեզերապէս, զի ամեն ինչ կը հնազանդի անյեղլի օրինաց, խորհրդաւոր ձայներու, մարդն եթէ դոգցես հաճոյք կը զանէ՝ իր սրբապիղծ ոտքերուն տակ առաւթուր կոխելով կարգ ու կանոն, սրենք և արդարութիւն..., Իրաւունք չունէ՞ր մեծահանճարն Վիքդոր Իւկօ, երբ կ'երգէր սքանչելապէս գեղեցիկ տաղաւարի մը մէջ.

L'étoile obéissante éclaire le ciel bleu;
Le lys s'épanouit pour le gloire de Dieu,...
L'homme seul est tombé! Fait dans l'auguste empire
Pour être le meilleur, il en devient le pire!(¹

«Աստղն հնազանդ կը լուսաւորէ կապոյտ երկինքը. շուշանը կը փթթի Աստուծոյ փառաց համար...։ Մարդն միայն է ինկա՛ծ։ Օգոստաչուք կայսրութեան մէջ՝ ստեղծուած ամենէն լաւը լինելու համար, յոռեգո՛յնը կը լինի։»

Եթէ մարդիկ անհատապէս միայն մոլորէին, և անձնապէս միայն մասնէին պարտք և իրաւունք, արդէն իսկ մեծապէս դատապարտելի էր այս անշուշտ. բայց ի՜նչ ըսել, երբ շատեր թաւ չհամարելով իրենց սոսկական չարիքն ու ապականութիւն՝ պաշտօն ստանձնած են գոգցես և զայն վատթարացնելու, ապականելու. կարծես չարաչէր անհրաժեշտ զօրութիւն մը՝ մատնութեան և դաւերու, ատոյ և նենգանաց դրօշ մը դրած է իրենց ձեռքը, հաւաքելու համար իրենց շուրջ հայհոյիչներու և ուրացողներու բանակ մը, և օրէ օր, ժամէ ժամ բազմապատկելու չանթի արագութեամբ աւերն ու պղծութիւն՝ ընկերութեան ամեն խաւերուն մէջ։ Ցայտնի է թէ այս դիւապէս ճարտար ու յաջող որոգայթը լարուած է մամուլի միջոցաւ, որ մոլորութեանց և անբարոյութեան կուռքին առջեւ տարկապէս ծնրադիր՝ միտք ու թոյն կ'արձակէ չհականօրէն ընդդէմ ամենայնի որ արդար է, մաքուր, գովելի և աստուածային։

Աստի կը ծնի տիպողական հարկը Բարեաց առաքեալներուն համար՝ մարտնչելու պարկեշտ մամլոյ միջոցաւ, և գոտեպինդ հրապարակ իջնելու՝ ջնջելու համար յոռի մամլոյն կործանիչ ազդեցութիւնը կամ գէթ զայն տկարացնելու։ Այս դիտաւորութեամբ է որ եւրոպական և ամերիկեան կղերին ամենէն գործօն և կարողագոյն մի մասն նուիրած է ինքզինք, իր ոյժերն ու տաղանդներ գրչի առաքելութեան, զոր կրնանք կոչել առանց չափազանցութեան առաջին և ամենէն հարկաւոր առաքելութիւնն նոր ժամանակաց։ Անշուշտ այս ըսել չէ՛ թէ պէտք է անտեսել հոգիներու պաշտաման միւս կարեւոր միջոցները, — խորհրդոց մատակարարութիւն, քարոզութիւն, եւն —, մանաւանդ ինչ որ եկեղեցականի մը ներքին ու բարոյական արժէքը կը կազմէ, — աղօթք, մտածական, ճշմարիտ բարեպաշտութիւն — պէտք չէ՛ երբեք յապաղել, այլ անոնց վրայ յաւելուլ հմտալից և պիտանական գրչի մը բոլոր հնարագիտութիւններն, որոնցմով կարելի լինի յարգանք և ուշադրութիւն գրաւել, և վստահութիւն ներշնչել ամեն անոնց որոց վրայ կ'ուզենք չինիչ և փրկաւէտ ազդեցութիւն մ'ի գործ դնել։ Դարձեալ կ'ըսեմ թէ կրօնի ամէն պաշտօնեայ ո՛չ պարտաւոր և ո՛չ կարող է այսպիսի դերի մը. իւրաքանչիւր ոք պէտք է գիտնայ իր ձիրքերն օգտակարապէս գործածելու գաղտնիքը, և փութայ դնել իր ճիգերն հոն ուր հաւանականօրէն աւելի արդիւնալից և բեղմնաւոր պիտի լինին։ Գրելու արուեստը կարծուածէն աւելի դժուար է, և նոյն իսկ գիտութիւն և ուշիմութիւն չեն բաւեր լաւ գիրք մը յօրինելու համար. պէտք է ունենալ ճաշակ և գրական ճարտարութիւն. առանց որոց գեղեցկագոյն մտածութիւնք իսկ՝ հազիւ ծնած՝ կը մեռնին։ Տանեբիններորդ դարու ամենէն մեծ Եպիսկոպոսներէն մին, անդամ Ֆրանսական Կաճառին, Արհի. Տիւբանլու՝ որոյ գրական գործունէութիւնն յայտնի է ամենուն. սոյն ոսկեղէն խրատը կուտայ գրողներու. «Զգոյշ լե՛ր կարծելէ թէ գաղափարն է ամենայն ինչ, և ոճն է սակաւ ինչ. ես կ'ըսեմ թէ գիրքերը կ'ապրին ոճո՛վ, և թէ յոռի գրուած մասեան մը՝ երկ մ'է որոյ ստոյգ է մահն։»

Ն. Ց. Վ. Փ.

(¹) Le Rayons et les Ombres, pp. 86-87.

ՄԷՃԼԻՍԻ ՄԷՊՈՒՍԱՆ

Ճումա իրթէսի կիւնիւ Մէճլիսի մէպուսան, Ահմէտ Րիզա պէյին թահթը րիեասէթինտէ իճթիմա իթթի. Սատարէթին իքի թէզքիրէսի օգունմուշ տըր։ Իլք թէզքիրէ իլէ, խազինէի տէվլէթ ումուրընըն Օսմանլը պանգասընա իհալէսինէ տաիր պիր գանուն լայիհասը, վէ իքինճիսիյլէ՝ Րումէլիի Շարգի վէրկիսինին թէսվիյէսինէ միւթէալլիգ տիկէր պիր գանուն լայիհասը թէվտի էտիլմիշ տիր։ Հէր իքիսի տէ, ալա օլաճագլարը գոմիսիօնլարա կէօնտէրիլմիշ տիր։ Պատէհու Պէօթճէի մէպուսը Ճէմալ պէյին՝ Պէօթճէհանա պուլաշըգ պիր խասթալըգ հիւքիւմ իթմիյէ վէ օրատա իգթիտարըգ եալտըզ պիր թապիպ պուլունտըղընա տաիր տախիլիյէ Նազըրընըն Նազարը տիգգաթինը ճէլպ իչին պիր Թագրիրի օգունմուշ վէ գապուլ օլունմուշ տըր։ Մէճլիս, մուվագգաթ պիւտճէ մինասիպէթիյլէ վէրկիլէրին ումումի միւզաքէրէսինէ

կիրիշմիշ տիր. զիրա եէնի ըէժիմ՝ էսկի վէրկիլէր ուսուլինի էլան Թասհիհ իտէմէմիշ տիր: Պիր չօգ մէպուսլար, իրատ իԹտիքլէրի ՆուԹգլարտա, պու խուսուսըն լիւզումընը անլաԹմըշլար տըր:

Վարդգէս էֆ.՝ եէնի գանունըն Թանզիմինէ գատար աղնամ վէրկիսինին Թէէխիւրինի Թէքլիֆ իԹմիշ, վէ. «Պու վէրկի հօգգարըգ տըր. էհալինին պէօյլէ գըսմընը, եանի քէօյլիւլէրի Թազիգ իԹմէքտէ տիր» տէմիշ տիր: Զօհրապ էֆ., ուզուն պիր նուԹգ իլէ, հիւքիւմէԹի մուախէզէ իտէրէք. «Հիւքիւմէթ, վէրկիլէրէ մախսուս գայտէի ումումիէյի Թայինին իԹմէտիքջէ պաշգա, էհէմմի մուհիմմատէն իլէրի սիւրմէյի տէ պիլմէեօր: Աչար վէ աղնամ գանունու լայիհալարընը մէճլիսէ կէԹիրէճէք եէրէ, բիրինճ վէ հագգը ԹէէլիՖ գանունու լայիհալարընը կէԹիրիեօր» տէյի պէեան իԹմիշ տիր:

Մալիէ նազըրը Ճավիտ պէյ՝ «Պէօյլէ մասաիլէրէ միւԹէալլիգ գանուն լայիհալարընը աճէլէԹէն իքի այտա հազըրլամագ միւմքին տէյիլ տիր» տէմիշ, վէ կէլէճէք սէնէնին տէվրը իճԹիմայիսինէ գատար պունլարը հազըրլաեաճագընը վաատ իԹմիշ տիր:

Ծաղապաթա մուհարրիրինին վէրտիկի մալիւմաԹտան անլաշըլտըղընա կէօրէ, պու սէնէ էհալինին վէրկիլէրինի խաֆիֆլէԹմէք իչին Թէնզիլաթ իճրասընա իմքեան եօգ տըր: Իշպու սէնէյի մալիյէնին աչըղը 4½ միլեօն լիրա Թախմին օլունուրքէն, 7 միլեօնա պալիղ օլմագտա տըր: Պիր Թագըմ Թասարրուֆաթ իլէ, պու 7 միլեօնըն Թէնզիլի գաապիլ օլա պիլէ, եինէ ագալլի 5 միլեօն լիրալըգ եէնի պիր իսԹիգրազ ագտընա մէճպուրիյէԹ հասըլ օլաճագ տըր:

Պու իյզահաթ իւզէրինէ, մէճլիս, իքի այըգ մուվագգաԹ պիւտճէյի գապուլ իԹմիշ տիր:

Պազանգատէ Իսմայիլ Հագգը պէյ՝ պու միւզաքէրաթը գարարը կէօրմիւշ, վէ, «Աղնամ իլէ աչար վէրկիլէրինին Թէէտիյէսի խուսուսընտա միւշքիլաթ չըգարմագ իչին էհալինին Ֆիքրինի պօզաճագլար» տէմիշ տիր:

Պազը մէպուսլար՝ սէնէյի մալիյէնին իպԹիտասը մարթ 1 օլմասընը Թէքլիֆ իԹմիշլէր տիր. չիւնքի մէճլիս, նոյ. 1տէն մարտ 1է գատար, եանի 4 այ զարֆընտա, վագԹըն գըսալըղը սէպէպիյլէ պիւտճէյի արիզ ու ամիգ Թէտգիգ իտէմէեօր. Եվրօպատա, մէճլիսլէր, պիւտճէնին Թէտգիգիյլէ պիր սէնէ մէշղուլ օլուրլար, տէմիշլէր տիր: Ճավիտ պէյ, պու պապտէ Թատիլաթ իճրասընը վէ սէնէյի մալիէնին իպԹիտասը օլմագ իւզրէ միւնասիպ պիր այ Թայինին իտիլէճէկինի վաատ իյլէմիշ տիր:

Պիր միւտտէԹ միւզաքէրաԹտէն սոնրա, մէճլիս Թէքրար աչըլտըղընտա, իքի այըգ մուվագգաԹ պիւտճէ լայիհայը գանունիյէսինին մատտէլէրի օգունմաեա պաշլանմըշ տըր: Մարտ վէ ապրիլ այլարը իչին տէվլէԹին քեաֆֆէյի մէսարիֆինէ մախսուսըն 554 միլեօն ղշ. Թալէպ օլընմըշ տըր. չու շարԹ իլէ քի իլէրուտէ իտիլէճէք միւզաքէրաԹտա գապուլ օլընաճագ Թէնզիլաթ վէ իլավաթ, իտիլէճէք մէսարիֆ վէ Թէէտիյէ օլընաճագ մաաշլար ֆագգընտա նիսպէԹ իւզրէ Թէէսիս օլընաճագ տըր: Աղնամ վէրկիսի հագգընտա Թէքրար միւզաքէրէ իճրա օլընմըշ, վէ Գարասօ էֆ.՝ պու վէրկիլէրին պէօյլէ գըսմը էվվէլքի իսԹիգրազլարա գարշըլըգ կէօսԹէրիլմիշ օլտըղընտան, պունլար հագգընտա պահս իԹմէք ֆազլա տըր, տէմիշ տիր:

Նիհայէթ Ալի Ճէնանի վէ Ֆէրիտ պէյլէր՝ պիր Թագրիր վէրիպ, պու վէրկինին խաֆիֆլէԹիլմէսի իչին պիր գանուն լայիհասը հազըրլանմասընը վէ վէրկիլէրին Թահսիլի խուսուսընըն Թատիլ իտիլմէսինի մալիէ նազըրընտա Թէքլիֆ իԹմիշլէր տիր: Իշպու Թագրիր՝ 125 գուրա իլէ գապուլ օլընմըշ տըր:

⁂ Բաղտատ իրԹէսի իճԹիմաընտա, ԱսատէԹին իքի Թէզքիրէսի օգունմըշ տըր: Թէզքիրէլէրտէն պիրինտէ, պունտան պէօյլէ Բէյզամպէրին Մէվլուտ կիւնիւ ըէսմի Թաթիլ կիւնիւ աատ օլընմասը պէեան իտիլմիշ տիր: Պու գարար՝ Մէճլիսի վիւքէլատա վէրիլմիշ վէ իրատէի սէնիէ իլէ Թաստիգ օլընմըշ տըր: Տէրսիմ մէպուսը ԼուԹֆի Ֆիքրի պէյ իլէ Ֆէրիտ պէյ՝ իչին էսասընտա տէյիլ, անճագ շէքլինէ գարշը ըէտիտէն բըօԹէսԹօ իԹմիշլէր տիր: ԼուԹֆի պէյ՝ «Պունտան էվվէլ Հագգը բաշա՝ մէճլիսին հուգուգընա Թէարրուզ իԹմէեէճէկինի պէեան իԹմիշ իտի. լաքին շիմտի պու հուգուգա Թէարրուզ օլունուեօր. իշպու գարար, մէճլիսի վիւքէլաճա վէրիլմէյտէն վէ պա իրատէի սէնիէ Թաստիգ օլընմագտան էվվէլ, պիր գանուն Թանզիմ իտիլիպ, մէճլիսէ գապուլ իԹտիրիլմէլի իտի» տէմիշ տիր: Բէյիս, պու միւզաքէրէնին տէվամընտա միւսատէ իԹմէմիշ տիր. — Իսթանպոլ վիլայէԹինին լավըյեա, զապըԹա իշլէրինին էմնիյէԹը ումումիէ խատէսինէ վէ պագիսինին Շէհիր էմանէԹինէ իհալէսինէ միւԹէալլիգ գանուն լայիհասը՝ տախիլիէ գոմիսիօնընտա կէօնտէրիլմիշ տիր. — Ատանա մուամէլաԹը Թիւճճարիէսինին Թասվիէ գանունընըն իւչիւնճիւ մատտէսի՝ «Ատանա վուգուաԹընտան միւԹէզարրըր օլան Թիւճճարըն, օ վագըԹա գատար իԹմիշ օլտըգլարը պօրճլարընըն Թէէտիյէսի մէօհլէԹի, իշպու գանունըն Ատանա վիլայէԹի ըէսմի ղազէԹասընտա նէշր օլընմասընտան իԹիպարէն պիր սէնէյէ գատար Թէմտիտ օլընաճագ տըր» տէյի Թատիլ իտիլմիշ օլտըղը հալտէ, բուգնամէյէ կէչիրիլմիշ տիր. — Ինշաաթը հարպիէյէ 3 միլեօն ղըշ. Թախսիս իտիլմէսի գանունը՝ 26 րէյէ գարշը 99 րէյ իլէ գապուլ օլընմըշ տըր: Ընտան սոնրա մէճլիս, Մաքէտոնիատաքի քիլիսէլէր մէսէլէսինի էլէ ալմըշ, վէ 5ինճի մատտէտէն պաշլայարագ, լէհ վէ ալէյհտէ խայլի միւզաքէրէ իլէ Ցընճը մատտէյէ գատար գապուլ օլընմըշ տըր: Պու միւզաքէրէտէ, եէնի քիլիսէլէր ինշասը իչին հիւքիւմէԹին 40,000 լիրա սարֆ իտէճէկինէ պազը Բում մէպուսլար իԹիրազ իտէրէք, (Պուլկարլարը իյմաէն հէր ճէմաաԹ քէնտի քիլիսէլէրինի ինշա իԹմէլի տիր, տէմիշլէր, վէ Արթաս էֆէնտի իսէ, հիւքիւմէթ ասայիշի Թէէմին իԹմէք իչին, 40,000 լիրա տէյիլ, պիր միլեօն լիրա տախի սարֆ իԹմէլի տիր, տէյի պէեան իյլէմիշ տիր:

Տր. Րիզա Թէվֆիգ պէյ տէ շու սէօզլէրի իրատ իԹմիշ տիր. «Պէն պու մէսէլէտէ Բումլարըն Պուլկարլարա գարշը պէսլէտիքլէրի պիր ինատ կէօրիւեօրըմ: ՄէշրուԹիյէԹի գապուլ իտէն մէմլէքէտէ վիճտան վէ մէզհէպ սէրպէսԹ օլմալը տըրլար, վէ հիւքիւմէթ, հազըրլատըղը գանուն իլէ պու մէսէլէտէ ղայէԹ միւսաթագիմանէ պիր մէսլէք Թութմուշ տըր: Մաքէտոնիա մէսէլէսի արթըգ հալլ օլունմալը տըր. Բում ուլուսուն, Պուլկարլարըն քիլիսէճէ այինլէրինի քէնտի լիսանլարըյլա իճրա իԹմէլէրինէ նէ իչին իսԹէմէեօրլար. Հալթա պուրատա պու մէսէլէտէն պահս իԹմէք պիլէ աեըպ տըր. քիմսէնին՝ շունուն պունուն վիճտանը իւզէրինէ Թագըպ իճրա իԹմէյէ հագգը եօգ տըր: Հիւրրիյէթը վիճտանիյէյէ րիայէթ իտիլմէլի տիր:»

Մէճլիս, սաաթ 12տէ խիթամ պուլմըշ տըր:

ԹԻՒՐՔԻԱ, ՍԸՐՊԻԱ
ՎԷ ՊՈՒԼԿԱՐԻՍԹԱՆ

Ծաղտըղը՛ըզ վէճհլէ, Պուլկարիսթան գրալը, եագընտա ՏէրխասատէԹի զիեարէթ իտէճէք տիր: Րիվայէթէ նազարէն, միւշարիլէյհին պուրատա պուլընտըղը միւտտէթ զարֆընտա, Զաթը հազրէԹը Բատիշահինին, Սէլանիկէ իտէճէքլէրի սէյահաԹտան սոնրա Պուլկարիսթան գրալընա իատէի զիեարէթ իչին Սօֆիայա ազիմէԹլէրի իքի հիւքիւմէԹին էրքեանը պէյնինտէ գարարլաշտըրըլաճագ տըր: Պազը Ալինին տօղրու մալիւմաԹ ալան մէմուրլարընտան պիրինին վէրտիկի մալիւմաԹա կէօրէ, գրալ Ֆէրտինանտ աԹիտէքի մէսէլէլէր իչին Իսթանպոլա կէլ՛էճէք տիր. — Իքի տէվլէթ արասընտա տօսթանէ իԹիլաֆ, վէ իքի տէվլէթ իչին մնֆաաԹլը պիր՛Թիճարէթ աճնամէսի ագտ իԹմէք, վէ հուտուտ մէսէլէլէրինի գաթիէն գարարլաշտըրմագ. Թիւրք վէ Պուլկար օրտուլարընըն Թէսլիհաթընը Թանզիմ իյլէմէք: Անճագ Թիւրքիանըն՝ Իքինճի վէ Իւչիւնճիւ օրտուլարըն միգտարը նիզամիսինի սագլամաեա հագգը օլաճագ տըր: Իքի մէմլէքէԹին պազը շէհիրլէրինտէ գօնսօլօսլըգլար Թէէսիս իԹմէք: Պուլկար էկզարգըլըղընըն հագգընը վէ տիկէր պազը Թէֆէրրուաթը գարարլաշտըրմագ: Իքի տէվլէթ պէյնինտէ միւնազաալը մուճիպ օլան պիլճիւմլէ մէսէլէլէրի պիր միւխթէլիթ գոմիսիօն մարիֆէԹիյլէ հիւսնի Թէսվիէ իԹմէք. — Պու սուրէԹլէ միւսաալէմէթը ուզուն միւտտէԹ մուհաֆազա օլունապիլէճէկի Էհիւքիւմէթին մէհաֆիլի ըէսմիյէսինտէ մէմուլ օլունուեօր:

⁂ Գարատաղ բրէնսի Նիգոլանըն տախի պու եագ Զաթը հազրէԹը Բատիշահիյի զիեարէթ իԹմէք վէ պիր այ Միրկէօնտէքի եալըլընտա գալմագ արզուսինտէ պուլընտըղընը Պապը Ալի խապէր ալմըշ տըր:

⁂ Սօն խապէրլէրէ կէօրէ, Սըրպիա գրալը Բէթար՝ մարտըն սօնլարընտա եախօտ ապրիլին իպթիտալարընտա Իսթանպոլա կէլէճէք տիր:

⁂ Սօֆիա Օսմ. սէֆիրինին Պապը Ալիյէ պա Թէլէկրաֆ իշարընա կէօրէ, Պուլկարիսթան գրալը ապրիլ 7տէն 12յէ գատար Իսթանպոլա կէլէճէք տիր. Ֆագաթ պու Թարիխ՝ Աւագ շապաԹա Թէսատիւֆ էԹտիկինտէն, օ Թարիխտէ զիեարէԹին վուգու պուլաճաղը տօղրու օլտըղը մալիւմ տէյիլ տիր: Գրալ Ֆէրտինանտըն իգամէթի իչին Եըլտըզ սէրայընըն Մէրասիմ քէօշկիւ հազըրլանմագտա տըր:

⁂ Բազար կիւնիւ Մէճլիսի վիւքէլատա, Սըրպիա վէ Պուլկարիսթան գրալլարընըն Տէրխասատէթի զիեարէԹլէրինին բրօժէլէրինի հազըրլամագլա Ճիշթիգալ իտիլմիշ տիր: Իքի գրալլարըն մուվաֆագաԹընտան սօնրա, մէզքիւր բրօժէլէր իլան օլընաճագ տըր: Պու պապտէ շիմտիլիք Պէլկրատ վէ Սօֆիա Օսմանլը սէֆիրլէրի վասըԹասըյլա իճրայի մուխապէրաթ իտիլմէքտէ տիր:

⁂ Օսմանլը Թէլէկրաֆ շիրքէԹինին իշարընա կէօրէ, Պուլկարիսթան գրալընըն Իսթանպոլա մուվասըլէԹի կիւնիւ հէր նէ գատար գարարլաշտըրըլմըշ իսէ տէ, պազը Թէտապիրի ինԹիհապիյէ վէ Թէէմինիյէ իԹԹիխազ իտիլմէք իւզրէ շիմտիլիք իլան օլընմաեօր: Պու զիեարէթ, օն կիւնտէն էվվէլ վուգու պուլաճագ, վէ 3-4 կիւն տէվամ իտէճէք տիր:

⁂ Բէթրէսպուրկտան Օսմ. Թէլէկրաֆ շիրքէԹինէ աԹիտէքի Թէլէկրաֆ չէքիլմիշ տիր. «Գրալ Ֆէրտինանտըն Տէրխասատէթի զիեարէԹի միւնասիպէԹիյլէ, պիր Պալգան իԹԹիհատը Թէէսիսի շիմտի մուհագգագ սայը օլընապիլէճէկի Բուսիա մէհաֆիլի սիեասիյէսինտէ զանն օլունուեօր:»

⁂ Սըրպիա գրալընըն սէյահաԹ բրօկրամը պէր վէճհը աԹի օլտըղը՝ Օսմ. Թէլէկրաֆ շիրքէթի Թարաֆընտան իլան իտիլմիշ տիր. Գրալ՝ մարտ ալաֆ. 20տէ Պուտապէշթա-Օտէրպէրկ Թարիգիյլէ Պէլկրատան հարէքէթ իտէրէք, Բուսիա հուտուտընա գատար ղայէթ Թէպտիլ գըեաֆէԹլէ կիտէճէք, օրատա՝ Զար Նիգօլա Թարաֆընտան կէօնտէրիլմիշ օլան պիր հէյէթը մախսուսէ վէ Սըրպիանըն Բէթրէսպուրկ սէֆիրի Թարաֆընտան սէլամլանաճագ, Զարսքօէ-Սէլօտա՝ ըէսմէն իսԹիգպալ իտիլէճէք, վէ 5 կիւն Բէթրէսպուրկտա գալտըղը միւտտէթ զարֆընտա Գըշլըգ սէրայընտա իգամէթ իտէճէք տիր: Պատէհու գրալը միւշարիլէյհ՝ Մօսգովայա ազիմէթլէ, իքի կիւն գալտըգտան սոնրա Սէվասթօբօլա կիտէճէք, վէ պիր կիւն կէչիրիպ, էկէր տէնիզ սաքին օլուրսա, վաբօրլա Իսթանպոլա ազիմէթ իյլէեէճէք տիր: Իսթանպոլտա իգամէթի 4 կիւն տէվամ իտիպ, պուրատան Այնօրօզա ազիմէթ վէ Սէլանիք Թարիգիյլէ Պէլկրատա ավտէթ իտէճէք տիր. — Սօն խապէրլէրէ կէօրէ, Սըրպիա գրալը՝ ապրիլ 7տէ (ալաֆ.) Տէրխասատէթէ վասըլ օլաճագ տըր. — Շէհրիմիզտէ՝ անարշիսթլէր պուլընմասը եախօտ կէլմէսի իհԹիմալինէ մէպնի, շէհրին ինզիպաթ վէ էմնիյէԹինէ Ֆէվգէլատէ տիգգաթ օլընմագ իւզրէ Թէտապիրի լազըմէնին իԹԹիխազը՝ Տախիլիէ նէզարէԹինտէն էմնիյէԹը ումումիյէ միւտիրիյէԹինէ էմր օլընմըշ տըր:

⁂ Գրալ Ֆէրտինանտըն էօնիւմիւզտէքի բազար կիւնիւ շէհրիմիզի զիեարէթ իտէճէկի մէհաֆիլի ասքէրիէտէ Թէէմին օլընտըղը՝ Սօֆիատան իշար օլունուեօր:

⁂ Պուլկարիսթան սէֆիրի, ճումա իրԹէսի ագշամը Սօֆիայա կիԹմիշ, վէ տիւն շէհրիմիզէ ավտէԹլէ, իքի սաաթ գատար Խարիճիէ նազըրը իլէ միւլագաթ իԹմիշ տիր: Պու միւլագաԹտա, գրալ Ֆէրտինանտըն ըէսմի գապուլ բրօկրամը Թէրթիպ իտիլմիշ, ֆագաթ սաարագամ բաշա իլէ Զաթը Շահանէնին Թաստիգինէ արզ իտիլէճէկինտէն, գաթիյէԹ քէսպ իԹմէմիշ տիր:

⁂ Սօն մալիւմաԹա կէօրէ, գրալ վէ գրալիչա կէլէճէք բազար իրթէսի կիւնիւ էօյլէյին սալթանաթ գաթարըյլա Սիրքէճիյէ վասըլ օլաճագլար տըր: Րէիսի վիւքէլա իլէ Խարիճիէ վէ Թիճարէթ նազըրլարը վէ գրալըն բօլիթիգա աիլէսի միւտիրի վէ 30 գատար զէվաթ պիրլիքտէ պուլունաճագլար տըր: Սիրքէճիտէ այըրճա պիր ըէթասիօն եաբըլարագ, հէնուզ Թանզիֆաթ կէօրմէմիշ օլան սօգագլարտան կէչիլմէմէք իչին, միւշարիլէյհիմա վէ մայէԹլէրի պիր սէֆինէյի Հիւմայունա բագըպ Տօլմա-պաղչէ ըըխԹըմընա չըգաճագլար, վէ օրատան սէրայ արապալարը իլէ Եըլտըզա կիտէճէքլէր տիր: Զաթը հազրէթը Բատիշահինին ըէսմը իսԹիգպալի իսէ իչին Սիրքէճիյէ ազիմէԹլէրի մուհագգագ սայ օլունուեօր. — Գրալ վէ գրալիչա 7 կիւն շէհրիմիզտէ գալաճագլար տըր. — Տիւն Շարգ տէմիր եօլլարը պաշ միւտէքթօրը Մ. Կրօս՝ Պապը Ալիյէ տավէթ օլունմըշ վէ սատրազամ իլէ Խարիճիէ նազըրը Թարաֆընտան գապուլ իտիլմիշ տիր: Միւմայիլէյհ՝ սալթանաթ թրէնինին Թէրթիպ վէ ըրխթըմ իլէ մուվագգաթ ըըթասիօնըն Թանզիմի հագգընտա Թալիմաթ վէրիլմիշ տիր. — Պէշ զաթտան միւրէքքէպ պիր գոմիսիօն՝ իսԹիգպալ իչին Թարաֆը հիւքիւմէԹտէն հուսուսա կէօնտէրիլէճէք տիր. — Էտիրնէ վիլայէԹի մէմուրինի միւլքիէ վէ ասքէրիէսի՝ իսԹիգպալ իչին ըըթասիօնտա հազըր պուլունաճագլար տըր:

⁂ Սըրպիա վէ Պուլկարիսթան գրալլարընըն շէհրիմիզի զիեարէԹի միւնասիպէԹիյլէ Հիւրրիյէթ Թէփէսինտէ իճրա իտիլէճէք ըէսմը կէչիտ իչին շիմտիտէն Թալիմլէր իճրա իտիլմէքտէ տիր: Պիրինճի վէ իքինճի օրտուլարտան 30 Թապուր՝ պու պէօյլէ ըէսմը կէչիտէ իշԹիրաք իտէճէքլէր տիր:

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԱԶԳ. — Առըողջ Մեծ Պահոյ երեկոյները խաղաղական ժամերգութիւնք պիտի կատարուին ժամը 10½ին (ը. թ.), ընելով Սրբութիւն Սրբոց ի բազմոցի օրհնութեամբ: Նոյնպէս Մեծ Պահոց Կիրակի օրերը, երեկոյեան ժամերգութիւն ժամը 10ին (ը. թ.), և քարոզ: Մեծ Պահոց քարոզիչն է Գեր. Ներսէս Վ. Փափազեան:

Ժողովրդապետութիւն
Սկեղեցւոյ Աւետեաց Աստուածածնի
Բերա, 1 Մարտ 1910

⁂ Ազգ. Երեսփ. ժողովըմըզըն ճումա կէճէսի ալաֆ. սաաթ 8½տա, Գաթողիկոսարան սալօնընտա ազաը իճթիմա իտէճէկի խապէր ալընմըշ տըր:

⁂ Ճումա իրթէսի կիւնիւ Անատոլու Յզութիւն Թարիգաթընըն Պէյօղլընտա վագը գըզլար մէքթէպինտէ, եազըլըմըշ վէճհիլէ, պիր Բարեկենդան էյլէնճէսի իճրա գըլընմըշ տըր. Սաիր տէֆալար կիպի, միւհթէրէմ բանիպէլէր, պու էյլէնճէնին ինթիզամ վէ միւքէմմէլիյէթինէ հէր սուրէթլէ չալըշմըշլար վէ մուվաֆագ օլմըշլար տըր: Թէրթիպ գըլընան սահնէ, ինչպու էյլէնճէյէ մախսուս վէ մինեօն պիր հալտէ օլուպ, բրօկրամտա եազըլմըշ օլան էրմէնիճէ, ֆրանսըզճա տրամ, թրաժէտի, գօմիք օխունլար, Թէրէննիւմ գըլընան Երմէնիճէ միլլի վէ ֆրանսըզճա, իթալեանճա պէսթէլէր, պէօյիւք վէ քիւչիւք չակիրտան թարաֆընտան սուրէթը մէմնունէտէ իճրա գըլընմըշ վէ հազըրուն թարաֆընտան ալգըշլարլա թագտիր օլընմըշ տըր: Ինչպու էյլէնճէտէ, ինճայընտա կէօրէ թարըլար տէյիշմիշ վէ բօլ իճրա գըլընլէրին էլպիսէլէրի տէ, օ եօլտա թէրթիպ օլընմըշ տըր.— Ճումա իրթէսի կիւնիւ, հազըրուն միեանընտա, էզճիւմլէ Մկրտիչ էֆ. Հ. Քիմեան իլէ զէվճէսի, Երազեան Մինրան էֆ. նին զէվճէսի, Թօբալեան էֆ. վէ զէվճէսի, Շահնազար էֆ. նին զէվճէսի վէ տիկէր պազը միւթէպէր զէվաթ վէ միւթէպէրան գատընլարը պուլընմըշլար տըր.— Մէզքիւր էյլէնճէ, բազար իրթէսի կիւնիւ տախի, պազը Եփիսկոպոսլար իլէ քահանալար վէ զէվաթը սաիրէ իլէ ֆամիլիալար հազըր օլտուգլարը հալտէ, այնի մուվաֆագըյէթլէ իճրա գըլընմըշ տըր.— Մէքթէպին գատիմ չակիրտանընտան Օր. Ֆիլօմէն Ճիզմէճեան, ճումա իրթէսի կիւնիւ, վէ Ան. Յզութիւն Թարիգաթընըն Սամաթիա մէքթէպի գատիմ չակիրտանընտան Օր. Անժէլ Մանուէլեան, բազ. կիւնիւ բիանօ իլէ կիւզէլ մօրսօլար չալմըշլար, վէ չակիրտանըն թէզաննիախաթընա բիանօ իլէ իշթիրաք իթմիշլէր տիր. — Հէր իքիսինին տախի բիանօտա իպրազ իթտիքլէրի մէհարէթ թագտիրէ սէզա պուլընմըշ տըր:

⁂ Մէարիֆ նազըրը Էմրուլլահ էֆ.՝ բազար իրթէսի կիւնիւ Երմէնի բաթրիկ էֆ. յի զիեարէթ իթմիշ տիր: Էսնայի միւլագաթտա Դուրեան Սրբազան՝ մէարիֆ խիտմէթինին մուալլիմլէրէ տօղրուտան տօղրու թէէտիյէսի Շուրայի տէվլէթճէ գարարլաշտըրըլմըշ օլտուղունը պէյան իյլէտիկինտէ, Էմրուլլահ էֆ.՝ գարարը մէզքիւրըն չու եօլտա թատիլ իտիլէճէկինի պիլտիրմիշ տիր. Իսթանպօլտա մէարիֆ խիտմէթի՝ Բաթրիգխանէյէ, Թաշրալարտա իսէ, Թաղ. Խորհուրդլարը եախօտ Հագաբարձութիւնլարա վէրիլէճէք տիր: Բաթրիգ էֆ.՝ 15 եաշընտա չօճուգլար՝ ֆամիլեալարընտա մուավէնէթ իտէճէքլէրինտէն, պունլարըն «մույեխին» տատա իտիլմէմէսի հագգընտա թէքրար իսրար իթմիշ, վէ մուալլիմլէրին չահատէթնամէլէրի՝ Ախզը ասքէր գալէմինճէ գապուլ օլունմամաքլարըգ, օնլարըն տախի սիլահ ալթընա ալընմագտա օլտուղունը պէեան իյլէմիշ տիր: Մէարիֆ նազըրը՝ ինճայընտա պագըլմագ իւզրէ Երմէնի մուալլիմլէրինին էսամի ճէտվէլինի իսթէմիշ տիր: Միւշարիւլէյհ հագգընտա ինթիրամաթը լաեըգէ իպրազ գըլընմըշ տըր:

⁂ Զէյթունտան Էրմէնիճէ ղաղէթալարա չէքիլէն թէլէկրաֆլարա կէօրէ, չէհրի մէզքիւրտէ ազիմ գըթլըգ իճրայի հիւքիւմ իթմէքտէ վէ էհալինին էքսէրիսի մուճիբ օլմագտա տըր: Պազը քիմսէլէր գըթլըգտան վէֆաթ իթմիշլէր տիր: Պու պիչարէլէրէ իմտատ էթթիրիլմէք իչին հիւքիւմէթճէ սէրիան թէտաբիրի իհսանիյէթքեարանէ իթթիխազը՝ հէր հալտէ լազըմ տըր:

⁂ «Ազատամարտ»տա օգունտըղընա կէօրէ, Գօնիա Երէսփոխանտէ մէարիֆ մէմուրլարը՝ Երմէնի մէքթէպինի զիեարէթ իտէրէք, Թարիխի միլլիյէ տէրս քիթապլարընը, ուխուվվէթը Օսմանիյէ մուղայիր պուլարագ թօբլամըշլար, վէ եալըզ Թարիխի Օսմանի էօյրէթիլմէսինի էմր իթմիշլէր տիր:

⁂ Մէճլիսի վիւքէլատա, Կիլիկիա խէթիմխանէլէրի իչին 25,000 վէ եանան քիլիսէ վէ մէքթէպլէր իչին 65,000 լիրա թախսիսինէ գարար վէրիլմիշ տիր: Պու թախսիսաթա մախսուս լայիհա, թաստիգ օլընմագ իւզրէ Մէճլիսի մէպուսանա վէրիլէճէք տիր:

⁂ Էրզրումտա չըգան Յառաջ նամ ղազէթանըն պէեանընա կէօրէ, Էրմէնիլէր իլէ Քիւրտլէր պէյնինտէ միւնասէպաթը տօսթանէ կիւնտէն կիւնէ արթմագտա օլուպ, Գարաչօպան նամ մահալլէտէ Էրմէնիլէր իլէ Քիւրտլէրտէն միւրէքքէպ պիր ճէմիյէթ թէշքիլ օլընմըշ տըր: Քիւրտ պէյլէրի՝ պու ճէմիյէթէ տախիլ օլմըշլար տըր:

⁂ Թրապիզօն Էրմէնի մէրխասասը իքէն, բահիպլիք մէսլէքինի թէրք իթմիշ վէ աշխարհական մէսլէքինէ տախիլ օլմըշ օլան Էմմանուէլ էֆ. Գալեան, խըտմէթը հիւքիւմէթէ տախիլ օլարագ, 900 ղշ. մաաշ իլէ պիր նահիյէ միւտիրիյէթինէ թայինի օլընմըշ տըր:

ԲԷՐԱՄՕՍ ՎԱԳԸԱՍԸ

Պանտըրմանըն գարշըսընտա վագը Գաբուտաղընտա Բէրամօս նամ մահէլլտէ աթիւէքի վահշիեանէ մուամէլէ վուգու պուլմըշ տըր. 1903տէն պէրի Բէրամօս էհալիսինտէն պազըլարը Գաթօլիք քիլիսէսինի գապուլ իթմիշ օլուպ, պունլար 4 սէնէ էվվէլ, հէր տիւրլիւ թէհտիտլէրէ, հապս վէ նէֆիլէրէ կէօքիւս վէրէրէք, Գաթօլիք քիլիսէսինտէն այրըլմամըշլար տըր: Շիմտի, Գանունը Էսասի ահքեամընճա, հէր քէս քէնտի մէզհէպինտէ հիւրր օլտըղը կիպի, սաըրը սապըգ Հիւսէյին Հիլմի բաշա տախի Իզմիթ Բաքատօրուլօ նամ բահիպէ, Բէրամօսա կիթմէք հագգընը թաստիգ իյլէմիշ օլտըղընտան, միւմաիլէյհ՝ փետրվ. 6/19տա, օրալը տիկէր պիր Գաթօլիք բահիպ իլէ պիրլիքտէ վէ միւմաիլէյհին խանէսինտէ գալմագ իւզրէ Բէրամօսա կիթմիշ տիր: Բահիպի միւմաիլէյհ, մահէլլի մէզպուրէ կէլիր կէլմէզ, Կրա թիւֆէնկի աթըլմայա վէ Ռում քիլիսէլէրինին չանլարը չալընմաեա պաշլամըշ տըր: Տէրհալ 40 գատար Ռում հաշարաթը, Գաթօլիք բահիպինին պուլընտըղը խանէյի մուհասէրէ իտէրէք, պիր տագըգատա պիւթիւն ճամլարը թաշլար իլէ բարչալամըշլար տըր: Միւտիրի պէլտէ իքի նէֆէր ժանտարմա իլէ կէլմիշ իսէ տէ, պիր շէյ եաբամայարագ չէքիլմիշ տիր: Աթէշէ վէրմէք մագսատիյլէ էվվէլճէ իւզէրինէ բէթրոլ կազը տէօքիւլմիւշ օլան գաբու գըրըլմըշ վէ միւմաիլէյհին իգամէթկեահը ալչագճա թէճավիւզ գըլընմըշ տըր: Իքի Գաթօլիք տէրտէսթ օլունարագ, տէօյիւլտիւքտէն պաշգա, հապսէ տախի աթըլմըշլար տըր: Պունլարտան պիրինին էլի ըսըրըլմըշ, տիկէր պիր բարմաղընըն պաշ թարաֆը գօբարըլմըշ տըր: Պու մէխէնիքլէր՝ օ էսնատէ տիզ չէօքմիւշ օլան բահիպէ հիւճում իտէրէք, եէրէ եաթըրմըշլար, թաշլամըշլար, վէ սաչլարընտան, սագալընտան եօլարագ, մէրտիվէնլէրտէն սիւրիւքլէմիշլէր տիր: Տէնիզ քէնարընա գատար կէօթիւրիւլիւպ, օրատա պիչարէյի պօղմագ ֆիքրինտէ պուլընմըշլար իսէ տէ, եալընըզ պիր սանտալ իչինէ աթմագլա իքթիֆա իթմիշլէր տիր: Պիչարէ բահիպ՝ եարը կէճէ բատտէլէրինտէ Պանտըրմաեա վասըլ օլմըշ տըր: Օրատա միւտավաթըյա իպթիտար գըլընմըշ, վէ եարալարը՝ պէլէտիյէ թապիպի թարաֆընտան մուայէնէ վէ թահգիգ օլընմըշ տըր:

Շիմտի Բէրամօստա Գաթօլիք ֆամիլեալարընա գարշը պօյգօթաժ գարար վէրիլմիշ տիր: Հէր Ռումա, պունլարլա կէօրիւշմէսի վէ անլէրէ մալ սաթմասը մէն գըլընմըշ տըր. Աքսի թագտիրտէ աֆօրօզ գըլընաճագլար տըր. «Օսմ. Լօյա»տա պու մալիւմաթը եազան, իլավէթէն տիեօր քի, «Պու հալլէր՝ հիւքիւմէթ մէմուրլարընըն կէօզլէրի էօնիւնտէ իճրա օլընմըշ տըր: Միւթէճասըրլարտան պազըլար թէվգիֆ գըլընմըշ իսէ տէ, մուախխարէն սալը վէրիլմիշլէր տիր: Ատալէթ, Ապտ իւլ Համիտին իտարէի միւսթէպիտէսի զէմանընտա օլտըղը կիպի, ժէօն-Թիւրքլէր իտարէսի զէմանընտա տախի վահի պիր սէօզ տիւր զանն իթմիշիզ. Չիւնքի հիւքիւմէթը մէշրութա քէնտի վատանլարընը ինքեար իտէմէզ. Պիր քէրրէ քէնտի էօվլատլարընը ատալէթ վէ հիւրրիյէթը մէզհէպիյէ իւզէրինէ թէէսիս իթմիշ օլտըղը հալտէ, սէրպէսթիյէթլէնէն մուգատտէսի օլան հիւրրիյէթը վիճտանիյէ հէր հալտէ րիայէթ իթտիրէճէք տիր:»

ՌՈՒՍՃՈՒԳՏԱ ՎԷԽԻՄ ՊԻՐ ՎԱԳԸԱ

Ռուսճուգտա, հէնուզ սիննի րիւշտէ պալիգ օլմաեան պիր Իսլամ գըզը, էպէվէյնինին րիզասը օլմագսըզըն պիր Պուլկար իլէ էվլէնմիշ. պու վագըա, Իսլամ էհալիսի պէյնինտէ հէյէճան հասըլ իթմէքլէ, գըրալ Ֆէրտինանտա բրօթէսթօ թէլէկրաֆը չէքմիշլէր. պունըն իւզէրինէ հիւքիւմէթ, գըզը էպէվէյնինէ թէսլիմ իթմէք իսթէտիկինտէն, Պուլկարլար՝ տաիրէի հիւքիւմէթ էօնիւնտէ թօբլանարագ, պու գարարա իթիրազ իթմիշլէր տիր: Նիւմայիշճիլէր՝ ղայէթ մարիֆէթլիյէ կիւճ իլէ տաղըլմըշլար տըր: Գըզ, պիր կէօնա ույղունսըզլըղա մահէլլ վէրիլմէմէք իչին, հիւքիւմէթ տաիրէսինտէ ալըգօնուլմըշ տըր: Լաքին իշ պու մէրքէզտէ գալմամըշ տըր.— Ռուսճուգտան ալընան րէսմի խապէրլէրէ կէօրէ, բազար կիւնիւ, Պուլկարլար, գըզը, բօլիս մէրքէզինտէն ճէպրէն ալմագ իսթէտիքլէրինտէն, ասքէր իլէ խալգ արասընտա գանլը պիր միւճատէլէ վուգու պուլմըշ տըր: Էհալի թարաֆընտան ասքէր իւզէրինէ թաշլար վէ գուրշունլար իլէ թէարրուզ իտիլմէսի իւզէրինէ, ասքէր՝ էվվէլա հավայէ պիր էլ սիլահ աթարագ, վագըանըն էօնիւնիւ ալմագ իսթէմիշ իսէ տէ, նիւմայիշճիլէրին՝ ժէնէրալ Տիմիթրիէվի եարալամասը իւզէրինէ, պիլ մուգապէլէ սիլահ գուլլանըլընտան, 20 քիշի թէլէֆ վէ 32 քիշի տէ մէճրուհ օլմըշ տըր: Պունլարտան պաշգա բէք չօգ քէսան խաֆիֆճէ եարալանմըշ տըր: Ահվալին սահա զիեատէ քէսպը վէխամէթ իթմէսինէ մէյտան վէրմէմէք իւզրէ, Թըրնովատան Ռուսճուգա միգտարը քեաֆի ասքէր կէօնտէրիլմիշ տիր: Տախիլիէ նազըրը Մ. Թաքէֆ, Ռուսճուգա կէլմիշ տիր: Պու վագըատան սօնրա, էհալի էլլէրինտէ սիլահ մաթէմ պայրագը օլարագ, ժէնէրալ Տիմիթրիէվին խանէսի էօնիւնէ կիտէրէք, ճամլարընը գըրմըշլար տըր: Վագըանըն սէպէպի եէկեանէսի օլան Իսլամ գատընը, Ռումանիատա պիր պանգատա մէմուր օլան Պուլկար զէվճի իլէ պիրլիքտէ ֆիրար իթմիշ տիր: — Սօֆիա Օսմանլը սէֆիրի Ասըմ պէյ՝ խարիճիէ նազըրը Մ. Բաբրիգօվա միւրաճաաթլա, Ռուսճուգ Իսլամ էհալիսինին հիմայէսի իչին թէտապիրի լազըմէնին իթթիխազ գըլընմասընը թալէպ իթմիշ տիր: Նազըր, պու պապտա ինճապընը իճրա իտէճէկինի պէեան իյլէմիշ տիր:

⁂ Վէֆաթ իտէնլէրին ճէնազէ ալայընտա պէօյիւք նիւմայիշլէր վուգու պուլաճաղը մէմուլ տըր: Շէհիր եաս իչինտէ տիր: Պիւթիւն մաղազալար գաբանմըշ վէ մուխապէրաթ գաթ իթմիշ տիր: Շէհրին նէզարէթի՝ էհալիտէն միւրէքքէպ պիր գօմիսիօնա իհալէ օլունմըշ տըր: Պու թէտպիր՝ խալգըն թահրիգ օլունմըշ օլան ֆիքիրլէրինի պիր տէրէճէ թէսքին իթմիշ տիր: Ֆըրգայի մուխալիֆէ՝ հիւքիւմէթէ գարշը էհալիյի չէտիտ պիր մուխալէֆէթէ չալըշըյօր: Էհալի իւզէրինէ սիլահ իթմէք էմրինի ասքէրէ վէրմէքտէ թաճիլ իթմիշ օլմալարընտան տօլայը գապինէ իթհամ օլունուեօր:

ՄԻՒԹԷՖԷՐՐԻԳ ՄԱԼԻՄԱԹ

Բազար իրթէսի կիւնիւ, 1326 սէնէի մալիէսինին իպթիտասը վէ մարտըն 1ի օլտըղընտան, պէր միւթատ կէօմրիւք տաիրէլէրինտէ, Պալըգխանէտէ մէրասիմի մախսուսէ իճրա գըլընմըշ, վէ եէնի սէնէնին մուամէլաթընա իպթիտար օլընմըշ տըր: Ռուսումաթ էմանէթի, խիթամ պուլան սէնէնին խասըլաթ վէ իխրաճաթ բաբօրընը Մալիէ նէզարէթինէ թագտիմ իյլէմիշ տիր:

Կէօմրիւք ռուսումընըն 100տէ 15է իպլաղը իչպու սէնէյի մալիէ զարֆընտա իճրա օլունաճաղընը Պապը Ալի գավիէն մէմուլ իտիեօր: Պու խուսուստա տէվլէթլէրլէ ճէրէեան իտէն մուխապէրաթըն ազ վագըթտա պիր հիւսնի նէթիճէյէ էրէճէկի մուհթէմիլ տիր:

Մէճլիսի մէպուսան ազասընտան Վարդգէս վէ Գարասօ էֆ.լէր իլէ Հիւսէյին Ճահիտ պէյ, ճումա իրթէսի կիւնիւ սատրազամ բաշաեա կիտէրէք, եէնի ասքէրլէրին նէ գատար վագըթ թալիմ կէօրէճէքլէրինի, նէրէյէ կիտէճէքլէրինի, վէ «մույեխին»լէրին թասհիհի սինլէրի նասըլ օլաճաղընը՝ հարպիէ նազըրը Մահմուտ Շէվքէթ բաշատան սուալ իյլէմէսինի րիճա իթմիշլէր տիր: Սատրազամ բաշա տա, տօղրուտան տօղրու նազըրը միւշարիւլէյհէ միւրաճաաթ իթմէլէրինի թավսիէ իյլէմիշ, լաքին օնլար եինէ սատրազամ բաշանըն նէզտինտէ թէքլիֆլէրի խուսուսընտա իսրար իթմիշլէր տիր.— Պու պապտէ պու կիւնքի «Լա Թիւրքի»տէ օգունտըղընա կէօրէ, Իսթանպօլ մէպուսը Հիւսէյին Ճահիտ պէյ, Էրզրում մէպուսը Վարդգէս էֆ., վէ Սէլանիք մէպուսը Գարասօ էֆ. սատրազամ բաշանըն նէզտինէ կիտէրէք, 1299 վէ 1300 սէնէլէրի էֆրատը ասքէրիյէսինին եալընըզ 3 այ սանճագ ալթընտա գալմալարընը պէեան իյլէմիշլէր տիր: Սատրազամ բաշա պու թէքլիֆի գապուլ իթմիշ, վէ 26 իլէ 27 եաշլարընտա պուլունան եէնի էֆրատը ասքէրիյէտէն պէտէլը ասքէրի ալընմամաճաղընը, ֆագաթ 21տէն 24 եաշընա գատար օլան էֆրատը ասքէրիէնին 3 սէնէ խըտմէթը ասքէրիյէ իյֆա իտէճէքլէրինի իլավէթէն պէեան իյլէմիշ տիր:

Ղայրը միւսլիմ ասքէրին վէզաիֆի տինիյէլէրինի իյֆա իթմէլէրի իչին ճումա իրթէսի վէ բազար կիւնլէրի քէնտիլէրինէ իզին վէրիլմէսի՝ Հարպիէ նէզարէթինտէն հէր թարաֆա պիլտիրիլմիշ տիր:

Երպապը էմնիէտան օլուպ, մէմալիքի էճնէպիյէտէ պուլունանլար, սինճէ թախալլիւֆ իճրա իթմէք իսթէրլէրսէ, վաթանլարընա կէլմէք միւշքիլաթընա ուղրամամալարը իչին, եալընըզ պու սէնէյէ մախսուս օլարագ, մահալլի Օսմանլը սէֆիրլէրինէ պուլընտըգլարը մահալլէրտէքի Օսմանլըլարտան թահրիրը քէյֆիյէթ իթմէլէրինէ միւսաատէ օլընմասը խուսուսընտա Շուրայի տէվլէթճէ գարար վէրիլմիշ տիր: Պու գարար՝ մագամը Սատարէթէ, Տախիլիէ, Խարիճիէ վէ Հարպիէ նէզարէթլէրինէ պիլտիրիլմիշ տըր:

Պունտան պէօյլէ մէքթէպտէն չըգան վէ չըգմաեան (մէքթէպլի վէ ալայլը) զապիթանըն թէրֆիի րիւթպէլէրի հագգընտա ֆէրգ գօնուլմաեաճաղը, վէ ճիւմլէօնին տէ թէրֆիլէրի իճրա օլընաճաղը՝ Հարպիէ նէզարէթինճէ գարարլաշտըրըլմըշ տըր:

Ամէրիգա րէիսի ճիւմհուրը սապըգը Մ. Ռուզվէլթին՝ զէվճէսի վէ օղլը իլէ պիրլիքտէ ապրիլտէ չէհրիմիզի զիեարէթ իթմէք նիյէթինտէ օլտըղը խապէր վէրիլիեօր:

Վէլիի ահտ Եուսուֆ Իզզէտին էֆ. նին եագընտա Բէթէրսպուրկը վէ պատէհու Պէրլինի զիեարէթ իտէճէկինի «Նօվօյէ Վրէմիա» եազմըշ տըր:

Ալմանիա իմբէրաթօրընըն մախտումը բրէնս Էյթէլ, եագընտա Գուտսը զիեարէթլէ, Զատիկի օրատա կէչիրէճէկինտէն, միւշարիւլէյհ հագգընտա ինթիրամաթը լաեըգէ իպրազ իչին թարաֆը հազրէթը Բատիշահիտէն էվամիրի լազըմէ վէրիլմիշ տիր:

Մալիէ Նէզարէթի մէմուրլարը մարտ 1աէն իթիպարէն ալաֆրանկա սաաթ մուճիպինճէ իշիար վազիֆէյէ պաշլամըշլար տըր։

Րուսումաթ էմանէթինին քհաֆֆէյի իւսքէլէրի հասըլաթը, խիթամ պուլան աէնէյի մալիյաէ էվվէլքի սէնէյաէն 486,258 լիրա ֆազլա օլարագ, 4,279,880 լիրա օլմըշ տըր։

Կալըգխանէնին չըգան սէնէքի հասըլաթը, էվվէլքի սէնէքինտէն 3,263,536 ղշ. ֆազլա օլարագ, 21,966,698 ղրշ. օլմըշ տըր։

Իզմիրտէն չէհրիմիզէ 281 նէֆէր զայիր մուզիմ էֆրատը աջքէրիէ կէլմիշ տիր։ Կուռնլարըն 270ի Րում, 12սի Էրմէնի վէ 9ը Մուսէվի տիր։

ԹԵՎՃԻՀԱԹ.— Պիթլիս վիլայէթի վալիլիկինէ՝ Էրզրում վալիի սապըգը Թահիր բաշա, Գոնիա վիլայէթի վալիլիկինէ՝ Թրապիզօն վալիի սապըգը Արիֆի բաշա, Անթալիա մութասարըֆլըղընա՝ Գըր-չէհրի մութէսարըֆը Խայրի պէյ, Գըր-չէհրի մութէսարըֆլըղընա՝ Անթալիա մութէսարըֆը Նուրի պէյ, Քէսքին գայմագամլըղընա՝ Ալաշէհիր գայմագամը Հիլմի էֆ. թայինին օլունմըշլար վէ թայինլէրի խուսուսընտա իրատէի սէնիյէ սատըր օլմըշ տըր։

Սապըգան Հագգը բաշա՝ ճումա իրթէսի կիւնիւ հուզուրը Շահանէյէ գապուլ օլունմըշ տըր։

Ռուշինիկի սէֆարէթի Սէնիեէսինէ՝ մէարիֆ նազըրը Հագգը Զիա բաշա թայինին օլունմըշ վէ իրատէի սէնիյէսի սատըր օլմըշ տըր։

Բագար կէճէսի սըրայը Հիւմայունտա իքինճի պիր զիաֆէթ վէրիլմիշ տիր։ Պու զիաֆէթէ Ֆրանսա, Ավուսթուրիա-Մաճար, Րուսիա, Իրան, Պէլճիքա, Պէճիգա սէֆիրլէրի, Պուլկարիսթան վէ Գարատաղ մասլահաթկիւզարլարը, պաշ թէրճէմանլարը վէ աթաշէ միլիթէրլէրիյլէ, սատրազամ, խարիճիէ, տախիլիէ, մալիէ, պահրիէ, մէարիֆ նազըրլարը, աեան վէ մէպուսան րէիսլէրի, միւշիր Ֆուատ բաշա վէ տահա պազը րիճալը միւլքիէ վէ աշքէրիէ, մաապէյնը Հիւմայուն էրքեանը տավէթ օլունմուշլար տըր։ Տավէթլիլէր սաաթ 1աէ կէլմէյէ պաշլամըշ, սալօնտա գապուլ օլունմուշլար տըր։ Զիաֆէթտէն սօնրա Զաթը Հազրէթը Բատիշահի՝ սուֆէրա իլէ պիր միւտտէթ գօնուշմուշլար տըր։ Թէրճէմանլըգ վազիֆէսինի Ղալիպ բաշա իֆա էթմիշ տիր։ Զիաֆէթ էսնասընտա մազըքայի միւզիգայը թէրէննիւմ իյլէմիշ տիր։

Շէհրիմիզտէ օթօմօպիլլէրին աաէտի կիթտիքճէ արթմագտա օլտուղունտան մէյտանի, պուռնլարա մախսուս պիր նիզամ վէ թարիֆա թանզիմի խուսուսը՝ Տախիլիէ Նէզարէթինտէն Շէհիր էմանէթինէ իշար իտիլմիշ, վէ Շէհիր էմանէթինճէ տախի պուռնլարըն իշլէտիլմէսինինինէ կիւրի շարթլարա թապի պուլունտուղը վէ իւճրէթ թարիֆալարընը վէ սաիր մալումաթը հավի պիր էսէրին Վիէննա վէ Բարիզ Օսմանլը սէֆարէթլէրինտէն ճէլպինէ գարար վէրիլմիշ տիր։

Կահրը Սէֆիթ Ինկիլիզ տօնանմասը ամիրալը Քիւրզըն, էրքեանը հարպիէտան օն գատար զապիթան իլէ պիրլիքտէ պուկիւն պիր խաթ իլէ շէհրիմիզէ վասըլ օլաճագ տըր։ Միւշարիլէյհ ամիրալը վէ մայէթինի իսթիգպալ իչին Կահրիէ Նէզարէթինտէ պէօյիւք թէտարիքեաթ կէօրիւլմէքտէ տիր։ Մաայէնիտէ վէ Կահրիէ Նէզարէթինտէ միւշարիլէյհին շէրէֆինէ զիաֆէթլէր վէրիլէճէք տիր։ Պու զիաֆէթլէրէ քհաֆֆէյի վիւքէլա, րիճալ վէ սուֆէրա տավէթ օլունաճագլար տըր։ Ինկիլթէրրա սէֆիրի տախի ճումա ագշամը սէֆարէթխանէտէ ամիրալըն շէրէֆինէ պիր զիաֆէթ քէշիտէ իտէճէք տիր։ Ամիրալ, ճումա կիւնիւ սէլամլըգ րէսմը ալիսինտէն սօնրա հուզուրը Շահանէյէ գապուլ օլունարագ, համիլ օլտուղու գրալ Էտվարտըն պիր նամէի մախսուսընը Զաթը Հազրէթը Բատիշահիյէ թագտիմ իյլէյէճէք տիր։ Միւշարիլէյհ ամիրալ ճումա իրթէսի կիւնիւ չէհրիմիզտէն մուֆարագաթ իտէճէք տիր։

Ճումա իրթէսի ագշամը Րում բաթրիկի էֆ.՝ մէթրոպոլիտլէրէ կէօնտէրտիկի պիր մէքթուպտա, էֆքեարընտա մուսիր պուլունտուղունը, վէ նիզամնամէ մուճիպինճէ թայինլէրի լազըմ կէլէն մէթրոպոլիտլէրտէն հիչ պիրինի՝ Սինօտ ազասը մագամընտա գապուլ իթմէյէճէկինի պիլտիրմիշ տիր։— Մաքէտոնիանըն 9 նէֆէր Րում մէթրոպոլիտի՝ Իզմիր մէթրոպոլիտինէ պիր թէլէկրաֆնամէ քէշիտէսիյլէ, Մաքէտոնիանըն ահվալը հաշըրէսինէ նէթիճէ վէրիլմէք իւզրէ գաթի թէտպիրլէր վէ գարարլար իթթիխազ իտիլմէսինի րիճա իթմիշլէր տիր։

Տօնանմա իչին եէնի զըրհլըլար սաթըն ալմագ իւզրէ թէշքիլ օլունան գօմիսիօն, բազար կիւնիւ Կահրիէ Նէզարէթինտէ, նազըր բաշանըն թահթը րիասէթինտէ իճթիմա իթմիշ, վէ 16 վէ 17.000 թօնօլըգ վէ 21 միլ սիւրաթլը իքի Տրօտնօթ վէ 12 պին թօնօլըգ վէ 21 միլ սիւրաթլը պիր զըրհլը գրուազէօր սաթըն ալընմասընա գաթիէն գարար վէրիլմիշ տիր։ Պու սէֆինէլէր, եէնի սիսթէմտէքի թօփլար իլէ թէճհիզ իտիլմիշ օլարագ, պիր պուչուգ սէնէ զարֆընտա թէսլիմ իտիլէճէք տիր։ Ինկիլթէրրա պահրիէ նէզարէթի պու սէֆինէլէրին սուրէթը մաթլուպէտէ ինշասընը թէէհհիւտ իտէճէք տիր։ Իշպու սիֆարիշ, Ինկիլթէրրանըն էն մէշհուր իւչ ֆապրիգասընտան միւրէքքէպ պիր սէնտիգասա իհալէ իտիլէճէք տիր։

Կալաթա վալիլիկինտէն վէ 6նճը օրտու գօմանտանլըղընտան իսթիֆա իթտիկինի եազտըղըմըզ Նազըմ բաշանըն շայիալը հէյէթը վիւքէլաճա գապուլ իտիլտիկինտէն, միւշարիլէյհ, մայէթինէ թային օլունան 50 նէֆէր զապիթ իլէ պիրլիքտէ, եազընտա մահէլլը մէմուրիյէթինէ միւթէվէճճիհէն Տէրսաատէթտէն հարէքէթ իտէճէք տիր։ Միւշարիլէյհ Նազըմ բաշա, Ճէզիրէթ իւլ Նէհրէյնի (Միջագետք) թէնսիգաթ վէ իսլահաթը իչին հիւքիւմէթչէ վասի պիր բլան թագտիմ իթմիշ տիր։ Պու թէնսիգաթ վէ իսլահաթ՝ տիկէր վիլայէթլէրինտէն խայիճէ ֆէրգլի օլուպ, խարէ չիւպէլէրի, աաէտը մէրքէզիյէթի իյմա խալէ սուրէթթէ օլաճագ տըր։ Հիւքիւմէթ, բէք չօգ միւզաքէրաթտան սօնրա մէզքիւր բլանը գապուլ իթմիշ տիր։ Թէքմիլ Ճէզիրէթ իւլ Նէհրէյն գըթասընտա թէմամի էմնիյէթ, իքի նէհրլէր վաստըթասըլա ճիվար մահէլլէրին իսգասը, էմնիյէթսիզլիք սէպէպիյլէ էհալիսի տաղըլմըշ օլան օ վասի գըթանըն շէնլէնտիրիլմէսի վէ Գանատատա օլտուղու կիպի մուհաճիրինէ պազը շէրաիթ թահթընտա վասի արազի վէրիլմէսի, մէմլէքէթին թիճարէթինի գօլայլաթմագ իւզրէ, Տիարպէքիրտէն Իրան քէօրֆէզինէ գատար օթօմօպիլ իշլէթիլմէսի իչին պէօյիւք պիր շօսէ թէշքիլի, Իրան քէօրֆէզի, Պասրա վէ Հինտիսթան արասընտա մունթազամէն վափօրլար իշլէթիլմէսի, պիր զիրաաթ վէ թիճարէթ պանդասը թէէսիսի վէ սաիրէ՝ մէզքիւր վասի իսլահաթ ճիւմլէսինտէն պուլունմագտա տըր։ Նազըմ բաշա, պէշ սէնէ զարֆընտա, մէմլէքէթին հէր սուրէթլէ թէրագգը վէ իմարընը տէօրթ էօտէհէ իթմէքտէ տիր։ Պու բրօկրամ մուճիպինճէ, բամուգ զիրաաթընա պէօյիւք պիր էհէմմիյէթ վէ կէօմ վէրիլէճէք տիր։

Գուստանը կէլէն պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Հալիպուլլահ խիմինտէ պիրի՝ չէհրը մէզքիւրտէ պուլունան սէյահաթլարտան իքի Ամէրիգալը գըզը խարպ իյլէմիշ, վէ ճարիհ ֆիրարա մուվաֆագ օլմըշ իսէ տէ, գապըթա թարաֆընտան տէրտէսթ իտիլմիշ տիր։ Մէճրուհլար խաստախանէյէ նագլ օլունմըշ տըր։ Եարալար թէհլիքէլի տէյիլ տիր։ Ամէրիգա գօնսօլօսը՝ ճարիհին աէրտէսթի խուսուսընտա մէսուլիյէթին կէօսթէրիլէրի ղայրէթտէն սօլայը հիւքիւմէթը մահալլիէյէ պէեանը թէշէքքիւր իյլէմիշ տիր։

Գէյօղլը մութէսարըֆլըղը՝ Միւք սօգաղը տըգընտա վաղը Սարգիս պէյ Գայաանըն սապըգըն մութէսարըֆ օլտուղը միւքէլլէֆ պինայա նագլ իթմիշ տիր։ Էսկի տաիրէնին հալի՝ իչէրի կիրէնին իգրահ վէ նէֆրէթինի մուճիպ օլուրքէն, եէնի տաիրէ՝ հէր սուրէթլէ միւքէմմէլ վէ թէֆրիշ օլունմըշ օլուպ, Գէյօղլը մութէսարըֆլըղը կիպի մուհիմ պիր մագամա լայըգ պուլունմըշ տըր։

«Ժէօն Թիւրք»իւն Սօֆիա մուխպիրի պէր վէճհը աթի եազմըշ տըր. «Մ. Մալինօֆ իլէ Մ. Բարրիգօֆըն ավտէթինտէն սօնրա, Մաքէտօնիանըն թագսիմի իչին Բէթրէսպուրկտա պիր իթիլաֆ հասըլ օլտուղը՝ պազը մէհաֆիլի սիեասիէտէ շայի օլտու։ Ումումիյէթլէ պու շայիայա էհէմմիյէթ վէրիլմէեօր։ Իշպու հավատիսին, կիզլի պիր մագսատլէ իշաա իտիլտիկի զաննօլունուեօր։ Բէն նամ զաղէթմա, պէօյլէ պիր թագսիմի գապուլ իթմէքտէն իսէ, պիզ, Մաքէտօնիանըն Թիւրքլէրէ այիտ գալմասընը թէրճիհ իտէրիզ» տէեօր։— Տիկէր թարաֆտան պիր Րուս տիբլօմաթը, Բէթրէսպուրկտա չըգան Պէրժէվի Վէտօմօսթի ղազէթասընտա, գրալ Ֆէրտինանտըն սէեահաթը մունասէպէթիյլէ շու սէօզլէրի սէօյլէմիշ տիր. «Մաքէտօնիայա, Կիրիտէ միւշապիհ պիր խարէ վէրիլիրսէ, Պուլկարիսթան՝ Թիւրքիանըն տախիլի իշլէրինէ գարըշմախաճագ տըր։»

Պալգանլարտա «ըսթաթօգուօ»նըն մուհաֆազասը հագգընտա Պուլկար հիւքիւմէթինին թէէմինաթընա բաղմէն, Չօնիւմիւզտէքի եազ, Պուլկար էշգըեա չէթէլէրինին գարըշըգլըգ չըգարաճագլարընտան գօրգուլուեօր։

Իսկիւտարտէն եազըլտըղընա կէօրէ, աաքէրլիկին մէճպուրի օլմասը՝ էհալիճէ տէհշէթի մուճիպ օլարագ, պիր չօգ Խրիսթիեանլար, աաքէրլիքտէն գուրթուլմագ իչին հէր տիւրլիւ թէտպիրլէրի իթթիխազ իտիեօրլար։

Խըտմէթը աաքէրիէ սինինինտէ օլուպ տան սօնրա մէքսիգօյա ալէյտէ կիտէն կէնճլէր՝ խըտմէթը աաքէրիէտէն մուաֆ օլամաճագ տըրլար։

Իթթիհատ վէ Թէրագգը ճէմիէթինին Սէլանիք մէրքէզի գօմիթէսի՝ Թիւրք գազէթալարընտա կէօնտէրտիկի պիր թամիմտէ ումումիէտէ, «Իգտամ»ըն Եէմէն հագգընտաքի նէշրիեաթը պէօհթանանէսինի թէքզիպ իթմիշ, վէ հէր նէ նամ իլէ թէքրար նէշր օլունմասա պաշլարսա, քէնտիսինէ գարշը գօյգօթ իտիլմէսինի, գօմիթէնին պիլճիւմլէ գիւպլէրինէ թավսիյէ իյլէմիշ տիր։

Զաթը Հազրէթը Բատիշահինին Պէլկրատա սէեահաթընտա տաիր Իթալեան թէլէկրաֆ չիրքէթինին նէշր իթտիկի հավատիսի «Թանին» նագլ իթտիքտէն սօնրա, պու հավատիսին վագըթ սըզ օլտուղունը եազմըշ տըր։

Բազար իրթէսի կիւնիւ Շէյխ իւլ Իսլամ էֆ.՝ հուզուրը Շահանէյէ գապուլ օլունմըշ տըր։

Թրապիզօն վիլայէթինէ մէրպութ Ճանիկ սանճաղը՝ մուսթագիլ սանճագ հալինէ գօնմըշ տըր։

Սիվասատա կէչէն կիւն խաֆիֆ պիր զէլզէլէ հիսս իտիլմիշ տիր։

Սապըգ սատըր Քեամիլ բաշա՝ պիր գաչ կիւնտէն պէրի նամիզաճ տըր։

Էնկարէտէն եազըլտըղընա կէօրէ, օն պէշ կիւն գատար հավա միւսաիտ կիտիքտէն սօնրա, եինէ չէտիտ պիր սօղուգ պաշլամըշ, տաղլար գար իլէ գափանմըշ տըր։ Հավանըն պօզուլմասըյլա պէրապէր, ահվալը սըհհիէ տախի պօզուլմըշ։ Թիֆօ, ավճիլէր, պրօնշիթ խասթալըգլարը զուհուր իթմիշ. ֆագաթ համտ օլսուն վէֆիաթ նադիր վագը օլուեօր իմիշ։— Պու սէնէ թօխումլար վագթընտա էքիլմիշ օլտուղունտան, կէլէճէք մահսուլըն էյի օլաճագը մէմուլ օլունուեօր։ Շիմտիտէն թարլալարըն պէօյիւք գըսմը եէշիլլէնմիշ տիր։ Տէօրթ սէնէտէն պէրի Էնկարէ վիլայէթինտէ մահսուլ պօզուգ օլտուղունտան, մէմլէքէթ հալը զարուրէթէ տիւչար օլմըշ տըր։ Մէմուլ օլունտուղը վէճհիլէ, պու սէնէ պօլ օլմասը՝ ումումիյէթլէ՝ թէմէննի իտիլմէքտէ տիր։

Սէրփիչէ մէպուսը Գօչօ էֆ.յէ, Էլասօնա մէթրոպոլիտի վէքիլի թարաֆընտան չէքիլէն պիր թէլէկրաֆտա կէօրէ, մահէլլի մէզքիւրըն ճէմիյէթը խայրիէսի մէճլիսի խարէ ազասը՝ տէօրթ չիւպհէլէր իւզէրինէ տէրտէսթ վէ հապս իտիլմիշլէր տիր։ Գօչօ էֆ.՝ աէրհալ պու թէլէկրաֆը տախիլիէ միւսթէշարը Ֆուատ պէյէ թէպլիղ իթմիշ, վէ Ֆուատ պէյ տէ՝ հիւքիւմէթը մահէլլիէյէ չէքտիկի պիր թէլէկրաֆտա, էկէր պու ճէմիյէթ, ճէմիյէթլէր գանունը մուճիպինճէ քէնտի թաստիգի իչին մուամէլէյի լազըմէյի իֆրա իթմէմիշ իսէ, տագըլմասը լազըմ կէլէճէկինի, հալպուքի ազալարընըն հապսի ճայիզ օլմատըղընը իշար իյլէմիշ տիր։ Հապս մուամէլէսինի իճապ իթտիրէճէք տիկէր սէպէպլէր օլուպ օլմատըղընը տա սօրմուշ տըր։ Գօչօ էֆ.յէ կէլէն տիկէր պիր թէլէկրաֆտա, մէճլիսի խարէ ազալարընըն գինճիրլէնտէ Մանասթըրա կէօթիւրիւլտիւքլէրի վէ Էթնիքի Էթէրիա նամ խաթիլ չիրքէթինէ սախիլ օլմագլա մազնուն օլտուգլարը պիլտիրիլմիշ տիր։

Բազար իրթէսի կիւնիւ տախիլիէ նազըրը Թալէաթ պէյ՝ թէվգիֆ օլունան էշխասըն, էկէր ճիտտի սէպէպլէր եօգ իսէ, սալը վէրիլմէսինի վէ պիլա սէպէպ պուռնլարը թէվգիֆ իթմիշ օլան մէմուրլարըն մուհաքէմէ իտիլմէսինի տահա թէլէկրաֆ էմր իյլէմիշ տիր։

Բազար կիւնիւ Մէքթէպը Սուլթանի չակիրտանընտան իքի Իսլամ պէյինինէ, սէքիզ տախիլլինէ պիր մինտաքա վուգու պուլուպ, պիրի տիկէրինի րէվօլվէր իլէ թէհլիքէլի վուրմուշ տըր։ Պատէհու րէվօլվէրի քէնտիսինէ աթէշլէմիշ տիր։ Քէնտիսինին ճէրհասը խաֆիֆճէ տիր։ Իքիսի տէ խասթախանէյէ նագլ օլունմըշլար տըր։

Բազար իրթէսի ագշամը սաաթ եարըմ րագալէրինտէ Գալաթասա Պօրսա գարշըսընտա կէօմլէք, ֆանէլա վէ չօրապ սաթան Կասսէն նամ մաղազատան հարիգ զուհուր իտէրէք, մէզքիւր մաղազա իլէ Խավեարճեանը գարտաշ եազըհանէսինտէ քիւչիւք պիր սաղազա իլէ եանընտաքի իքի մաղազա եանմըշ տըր։ Եանկընըն գատար օլտուղը գաննօլունուեօր։ Թահգիգաթ իճրա իտիլմէքտէ տիր։

Բազար կէճէսի Թարապիասըն Թէքէլէրինտէ ինշա իտիլմէքտէ օլան Մըսըրլը Մ. Րալլինին քէօշքիւնտէն հարիգ զուհուր իտէրէք, եալընըզ մէզքիւր քէօշք մուհթէրէգ օլմուշ տըր։

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

2 Մարտ 1910

	Ղշ.	Բր.
Թէվհիտ իտիլմիշ էսհ. ում.	102	16—
Րումէլի շիմէնտիֆէրի Ֆր.	220	
Օսմ. Անկըթ. չիրքէթի Լ.Օ.	4	40
Տէրքօ. Թրամվայ գուբ.	9	65
« » թահվ. ֆր.	490	
Րէժի	17	20
Տէրխանատէ Րըխթըմ	438	
Տէրգօզ	32	
Անատօլու շիմէնտիֆէրի գուբ.	14	95
» » թահ.	529	
Քրէտի Ֆօնսիէ Էժիբսիէն Ա.	321	
» » » Բ.	269	

ԱԳՃԵԼԵՐԻՆ ՖԻԵԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղշ. տան	Ղշ.	Բր.
Պէհատ մէճիտիյէ ֆարգը	108	7
Մէթալիք	100	
Բօլ	90	20
Ֆրանսըզ ալթունը	87	9
Ինկիլիզ լիրասը	109	38
Գըրմըզ	50	
Րուպլի քեաղըտ	8	60

Միւտիրը մէսուլը զազէթա
ԹՕԼԱՑԵԱՆ

ԻՏԱՐԷ ԽԱՆԷ
Պէյօղլունտա Թագսիմ աթէշխանէ Ն. 66